

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ 19 ฉบับที่ 27 ประจำวันที่ 16 มิถุนายน 2564

หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด (Fall armyworm)

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด อ้อย และข้าวทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในข้าวโพด ปลูกใหม่ถึงอายุประมาณ 30 วัน เผื่อระวังการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด และสำรวจแปลงปลูกพืชของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากสภาพอากาศในปัจจุบันเหมาะสมต่อการระบาด และจากรายงานสถานการณ์การระบาดพบว่ามีการระบาดเพิ่มขึ้น หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดเป็นแมลงศัตรูที่สำคัญ และมีพืชอาหารมากกว่า 80 ชนิด เช่น ข้าว ข้าวฟ่าง อ้อย ฝ้าย ทานตะวัน ถั่วเหลือง หนุ่ย และพืชผัก ทำลายข้าวโพดตั้งแต่อายุประมาณ 7 วัน จนระยะฝัก โดยกัดกินยอดและใบ ข้าวโพดทำให้ต้นอ่อนตาย ต้นไม่เจริญเติบโต ฝักไม่สมบูรณ์ หากพบการเข้าทำลายให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้านทันที เพื่อดำเนินการควบคุมป้องกันและกำจัด ก่อนเกิดการระบาดรุนแรง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Spodoptera frugiperda* JE Smith

รูปร่างลักษณะและวงจรชีวิต

หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน มีขนาด 3.2 – 4 เซนติเมตร มีแถบสีขาวที่ขอบปีกคู่หน้า กลางปีกมีแถบลักษณะเป็นวงรีสีน้ำตาล เพศเมียมีสีและลวดลายจางกว่าเพศผู้ เพศเมียจะวางไข่ในเวลากลางคืน โดยวางไข่เป็นกลุ่มใต้ใบพืช แต่ละกลุ่มจะมีไข่ประมาณ 100 – 200 ฟอง และมีขนสีน้ำตาลอ่อนปกคลุม เพศเมียหนึ่งตัวจะวางไข่ได้ประมาณ 1,500 – 2,000 ฟอง ระยะไข่ 2 – 3 วัน ระยะหนอนมี 6 วัย ระยะหนอน 14 – 22 วัน หนอนที่โตเต็มที่ มีขนาดลำตัวยาวประมาณ 3.2 – 4 เซนติเมตร ส่วนบนของหัวมีแถบสีขาวเป็นรูปตัว Y หัวกลับ หลังและด้านข้างมีแถบสีขาวตามยาวลำตัว ปล้องท้องก่อนปล้องสุดท้ายมีจุดสีดำ 4 จุด เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ตัวหนอนวัยสุดท้ายจะทิ้งตัวลงดินเพื่อเข้าดักแด้ ระยะดักแด้ 7 – 13 วัน จึงออกเป็นตัวเต็มวัยและมีชีวิตอยู่ได้ 10 – 21 วัน ตัวเต็มวัยสามารถบินได้ระยะทางเฉลี่ย 100 กิโลเมตรต่อคืน หนึ่งรอบวงจรชีวิตของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ใช้เวลาประมาณ 30 – 40 วัน

ลักษณะการทำลาย

การทำลายพืชเกิดขึ้นในระยะที่เป็นตัวหนอนเท่านั้น โดยผีเสื้อหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด เริ่มวางไข่บนต้นข้าวโพด ตั้งแต่ข้าวโพดงอกอายุ 3 - 4 วัน โดยพบกลุ่มไข่ทั้งด้านบนใบ ใต้ใบ และที่ลำต้น หลังจากฟักจากไข่ หนอนขนาดเล็กจะรวมกลุ่มกัดกินผิวใบ เริ่มเห็นรอยทำลายสีขาวที่ผิวใบ ลักษณะเป็นจุดหรือเป็นแถบสีขาว หนอนตัวเล็กที่เพิ่งฟักสามารถกระจายไปยังต้นข้างเคียงโดยปลิวไปกับลม

หนอนวัย 3 - 6 เป็นระยะที่ทำความเสียหายมาก หนอนจะกัดกินอยู่ในยอดข้าวโพด ทำให้ใบขาดเป็นรู เว้าแหว่ง และยอดกุด ระยะก่อนที่ดอกตัวผู้จะโผล่หนอนจะกัดกินเกสรตัวผู้ หลังจากดอกตัวผู้โผล่พ้นใบที่หุ้มอยู่แล้ว หนอนจะย้ายไปที่ฝัก กัดกินไหม และเจาะเปลือกหุ้มฝักเข้าไปกัดกินภายในฝัก ในระยะต้นอ่อนทำให้พืชตาย ระยะต้นแก่จะทำข้าวโพดจะไม่เจริญเติบโต ฝักลีบเล็กไม่สมบูรณ์

พืชอาศัย

หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดมีพืชอาหารมากกว่า 80 ชนิด ซึ่งนอกจากข้าวโพดแล้ว ยังมีพืชอาศัยอื่นที่เป็นแหล่งอาหาร เช่น ข้าว อ้อย ข้าวฟ่าง ข้าวสาลี มะเขือเทศ มันฝรั่ง ยาสูบ ฝ้าย ทานตะวัน กล้วย กระเทียม ขิง มันหวาน พริกหยวก พืชวงศ์กะหล่ำ พืชวงศ์แตง พืชวงศ์ถั่ว พืชวงศ์หญ้า และพืชผักอีกหลายชนิด

แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง
2. หากพบระบาดไม่มากให้เก็บกลุ่มไข่หรือตัวหนอนทำลายทิ้ง
3. คลุกเมล็ดด้วยสารไซแอนทรานิลิโพรล 20% เอสซี (กลุ่ม 28) อัตรา 20 ซีซี ต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม
4. การควบคุมหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดโดยชีววิธี
  - พันธุ์เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัสทูริงเจนซิส สายพันธุ์ไอซาไว หรือสายพันธุ์เคอร์สตากี (*Bacillus thuringiensis* var. *aizawai*, *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki*) ชนิดผง อัตรา 40 – 80 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นทุก 4 – 7 วัน เมื่อพบการระบาด
  - เชื้อรา *Beauveria bassiana*
  - แตนเบียนไข่ *Trichogramma* sp.

- แตนเบียนไข่ *Telenomus* sp.
- แตนเบียนไข่และหนอน *Cotesia* sp.
- ใช้แมลงตัวห้ำ เช่น แมลงหางหนีบ มวนพิฆาต มวนเพชฌฆาต เป็นต้น

5. หากพบการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดรุนแรง ควรพ่นสารเคมีกำจัดแมลงทุก ๗ วัน ติดต่อกัน ๒ - ๔ ครั้ง และต้องสลับกลุ่มสารทุก ๓๐ วัน เพื่อลดความต้านทานสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และให้ใช้สารเคมีกำจัดแมลงตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

- สไปนีโทแรม 12% SC อัตรา 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 5) หรือ
- สไปนีโทแรม 25% WG อัตรา 10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 5) หรือ
- อีมาเมกตินเบนโซเอท 1.92% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 6) หรือ
- อีมาเมกตินเบนโซเอท 5% WG อัตรา 10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 6) หรือ
- คลอร์ฟินาเพอร์ 10% SC อัตรา 30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 13) หรือ
- อินดอกซาคาร์บ 15% SC อัตรา 30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 22) หรือ
- เมทอกซีฟิโนไซด์ + สารสไปนีโทแรม 30% + 6% SC อัตรา 30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 18+5) หรือ
- คลอแรนทรานิลิโพรล 5.17% SC อัตรา 30 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 28) หรือ
- ฟลูเบนไดอะไมด์ 20% WG อัตรา 10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร (กลุ่ม 28)

*** กรณีใช้สารคลุกเมล็ด หลังข้าวโพดอายุประมาณ 21 วัน เมื่อพบการทำลายลักษณะที่ใบมีรอยขาดเป็นรู ให้พ่นสารทางใบ โดยเลือกสารที่ไม่อยู่ในกลุ่ม 28 ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับสารคลุกเมล็ด โดยเน้นพ่นสารให้ลงในกรวยยอด

*** กรณีไม่ใช้สารคลุกเมล็ด ให้ใช้วิธีการพ่นสารทางใบ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตามคำแนะนำ พ่นครั้งแรกเมื่อข้าวโพดอายุ 6-7 วัน หลังออก หรือ พิจารณาจากสภาพการระบาดในแต่ละฤดูซึ่งมีความรุนแรงแตกต่างกัน ต้องสลับกลุ่มสารทุก 30 วัน ตามวงรอบชีวิต เพื่อลดความต้านทานต่อสารกำจัดแมลง

*** การพ่นสารโดยใช้อากาศยานไร้คนขับหรือโดรน ในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรควรติดตามการระบาดของหนอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวางแผนการพ่นสาร หากจำเป็นต้องพ่นสารในระยะต้นโต ควรพ่นในระยะก่อนที่ฝักข้าวโพดจะโผล่พ้นกาบใบ หากล่าช้าไปกว่านี้ เมื่อหนอนเจาะเข้าฝัก การพ่นสารจะไม่เกิดประสิทธิภาพ

*** การใช้สารตามคำแนะนำ ด้วยเทคนิควิธีการที่ถูกต้อง จะเกิดประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัดลดปริมาณหนอนและลดความเสียหายต่อผลผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. แปลงที่มีการระบาดอย่างรุนแรง ไถแปลงเพื่อทำลายหนอน และดักแด้ที่อยู่ในดิน กรณีแปลงที่มีต้นข้าวโพดงอกจากเมล็ดที่ร่วงลงดินขณะเก็บเกี่ยวในฤดูที่ผ่านมา ให้ทำลายต้นข้าวโพดทิ้งโดยวิธีการต่างๆ เช่น ตัด หรือไถกลบเพื่อทำลายหนอน เว้นระยะอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ก่อนที่จะปลูกข้าวโพดรอบใหม่

ตัวหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด

ผีเสื้อหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด

กลุ่มไข่

หนอนขนาดเล็ก

หนอนกัดกินยอด

หนอนเจาะเข้าทำลายด้านข้างฝัก

ใบข้าวโพดที่ถูกหนอนทำลาย

ฝักข้าวโพดที่ถูกหนอนทำลาย

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่มาภาพ : ศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์

ที่ปรึกษา : นางสาวสุนนา สิมาสฤษฏ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช

บรรณาธิการ : นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นางสาวศศิประภา มาราช นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

เรียบเรียงโดย : นางสาวดวงฤทัย กิ่งศรี นักวิชาการเกษตร

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย